

# NOVICE Z GEODETSKE UPRAVE REPUBLIKE SLOVENIJE

*Tomaž Petek*

V prejšnji številki Geodetskega vestnika je Geodetska uprava Republike Slovenije celovito predstavila Zakon o državnem geodetskem referenčnem sistemu (ZDGRS), ki je bil objavljen v Uradnem listu RS št. 25/2014. Zakon je Vlado Republike Slovenije, pristojnega ministra in Geodetsko upravo Republike Slovenije zavezal, da v treh mesecih od njegove uveljavitve pripravijo in podrobneje določijo posamezne sestavine državnega geodetskega referenčnega sistema v obliki uredb, pravilnikov in objav na spletnih straneh. Geodetska uprava Republike Slovenije je tako pripravila predloge predpisov, ki so bili objavljeni v Uradnem listu RS (št. 57/2014), in sicer:

- Pravilnik o podrobnejši vsebini registra zemljepisnih imen,
- Pravilnik o podrobnejši vsebini zbirke podatkov daljinskega zaznavanja,
- Pravilnik o katalogu topografskih podatkov in topografskem ključu,
- Pravilnik o kartografskem ključu,
- Uredbo o določitvi parametrov horizontalne sestavine in gravimetričnega dela vertikalne sestavine državnega prostorskega koordinatnega sistema, imen teh sestavin in državne kartografske,
- Uredbo o načinu pisanja zemljepisnih imen na državnih kartah na narodnostno mešanih območjih v Republiki Sloveniji.

Geodetska uprava Republike Slovenije bo morala v nadaljevanju poskrbeti, da bo pristojni minister v šestih mesecih od uveljavitve ZDGRS predpisal podrobnejšo vsebino zbirke podatkov državnega prostorskega koordinatnega sistema, vlada pa v štirih letih določila parametre višinskega dela vertikalne sestavine državnega prostorskega koordinatnega sistema.

Na Geodetski upravi Republike Slovenije smo, tako kot vsako leto, veliko pozornosti posvetili pripravi **Letnega poročila o delu Geodetske uprave Republike Slovenije**, tokrat za leto 2013. S poročilom smo želeli poskrbeti za izmenjavo izkušenj ter medsebojno informiranje o dosežkih in aktivnostih, ki jih je v letu 2013 v slovenski družbi izvajala geodetska služba. Upravni del geodetske dejavnosti je bil v preteklih tednih in mesecih vse prepegosto tarča medijske pozornosti v povezavi z urejanjem podatkov o nepremičninah zaradi uvajanja davka na nepremičnine na podlagi množičnega vrednotenja nepremičnin. Mnogokrat upravičene, a vse prevečkrat neupravičene kritike, ki so letele na nas v javnosti, so skoraj povsem zasenčile druga področja geodetske dejavnosti in druge deležnike v geodetski stroki. V časih, ko je medijska pozornost usmerjena zgolj v postopke evidentiranja nepremičnin, ne smemo pozabiti, da sta geodetska dejavnost in geodetska stroka še mnogo več kot evidentiranje nepremičnin za potrebe obdavčenja. Kot smo pred več kot desetimi leti zapisali v svoje strateške dokumente, je edina prava pot razvoja geodetske stroke takšna, da iz administratorja zbirke prostorskih podatkov preidemo v upravljavca podatkov, ki omogočajo urbani in podeželski razvoj ter upravljanje zemljišč. V poročilu smo opisali, kako

nam zastavljeno uspeva in kaj bi morali še storiti. Poročilo smo pripravili v slovenskem in angleškem jeziku, oba dokumenta sta dostopna na spletni strani Geodetske uprave Republike Slovenije.

Geodetska uprava Republike Slovenije je konec julija 2014 objavila **Poročilo o slovenskem nepremičninskem trgu za leto 2013**. Na svetovnem nepremičninskem trgu se je v letu 2013 že drugo leto zapored nadaljeval trend rasti cen. Cene stanovanjskih nepremičnin so zrasle v večini držav. Razmeroma visoka letna rast je bila značilna predvsem za nekatere azijske države v razvoju (Filipine, Kitajsko, Malezijo), Kolumbijo in Brazilijo, v Evropi pa za Estonijo in Turčijo. Rast cen na stanovanjskem trgu se je nadaljevala tudi v ZDA. Zaradi nedavnih izkušenj, ko sta k nastanku finančno-gospodarske krize v mnogih državah prispevala tudi pok nepremičninskega balona in zlom nepremičninskega trga, Mednarodni denarni sklad že opozarja na nevarnost vnovičnega napihovanja cen nepremičnin. Slovenija je v krogu evropskih držav, za katere je v zadnjih letih značilno padanje cen nepremičnin. Vanj spadajo države, ki se tudi uradno spopadajo s finančno-gospodarsko krizo (Grčija, Španija, Portugalska), in nekatere druge, ki se otepajo z večjo ali manjšo finančno in gospodarsko nestabilnostjo, na primer naše sosede Hrvaška, Madžarska in Italija. Pri nas so se cene stanovanjskih nepremičnin realno znižale že tretje leto zapored, trend padanja pa se je v zadnjem letu še poglobil.

Večjih sprememb gospodarskih in socialnih okoliščin, ki bi neposredno vplivale na slovenski trg nepremičnin, v preteklem letu ni bilo. Lastniki si bodo leto 2013 zapomnili predvsem po dogajanju na področju obdavčitve nepremičnin. Preteklo leto jim je bil prvič odmerjen davek za stanovanjske nepremičnine v skupni vrednosti nad pol milijona evrov, ki je bil kot začasni premoženjski davek določen z Zakonom o izvrševanju proračuna Republike Slovenije za leti 2013 in 2014. Prizadel je predvsem lizinski hiše, ki jim dejavnost finančnega lizinga za nepremičnine v zadnjih letih praviloma prinaša izgubo. Na ponudbo in povpraševanje na nepremičninskem trgu ni opazno vplival.

Prvega julija 2014 je začela veljati nova ureditev poročanja v evidenco trga nepremičnin (ETN), ki je bila predpisana s spremembo Zakona o množičnem vrednotenju nepremičnin. Glavni namen je zagotoviti zajem podatkov o sklenjenih kupoprodajnih poslih, pri katerih je zaračunan davek na dodano vrednost.

Geodetska Uprava Republike Slovenije je bila v preteklih mesecih dejavna tudi na mednarodnem področju.

Od 2. do 4. junija 2014 je v Tirani potekala **sedma regionalna konferenca o katastru in nacionalni infrastrukturi za prostorske podatke**. Letos jo je organizirala albanska agencija za registracijo nepremičnin IPRO. Dogodka so se udeležili predstavniki nacionalnih katastrskih in kartografskih uprav iz Albanije, Bosne in Hercegovine, Hrvaške, Republike Srbske, Slovenije, Kosova, Makedonije, Črne gore in Srbije ter tudi predstavniki EuroGeographicsa, švedske geodetske uprave Lantmatiriet in švedske mednarodne agencije za razvojno sodelovanje SIDA. Generalni sekretar združenja EuroGeographics Dave Lovell je v nastopu opozoril na potrebo po interoperabilni evropski lokacijski infrastrukturi, ki se vzpostavlja tudi v projektu ELF pod vodstvom Eurogeographicsa. Opozoril je še, da bi se morale nacionalne katastrske in kartografske uprave vključevati v pobudo UN GGIM in program EU Copernicus. Rdeča nit konference je bilo povezovanje evidenc in registrov ter doseganje medopravnosti med evidencami v posamezni državi in med državami regije.

Geodetsko upravo Republike Slovenije sta na konferenci zastopala generalni direktor Anton Kupic in Tomaž Petek. V predstavitvi smo udeležence seznanili s svojimi izkušnjami pri povezovanju različnih

evidenc in zbirke prostorskih podatkov, ki smo ga izvedli za potrebe projekta »e-sociala« in pri informativnem izračunu davka na nepremičnine.

Na konferenci je bil napovedan tudi začetek izvajanja projekta **IMPULS**. Regionalni projekt bo financirala švedska mednarodna agencija za razvojno sodelovanje in se bo izvajal v obdobju 2014–2018. Sestavljen je iz šestih delovnih paketov, njegova vrednost pa je ocenjena na štiri milijone evrov. Namen je podpreti agencije pri izvajanju direktive INSPIRE, ki zagotavlja tehnično interoperabilnost in izmenjavo geoprostorskih podatkov na nacionalni in regionalni ravni. Direktorji geodetskih uprav iz držav regije, ki so še upravičene do prejemanja švedske razvojne pomoči, so na koncu konference podpisali sporazum o sodelovanju s švedsko razvojno agencijo SIDA in dogovor za izvedbo projekta IMPULS, ki se bo izvajal kot projekt tesnega medinstitucionalnega sodelovanja med geodetskimi upravami v regiji in švedsko geodetsko upravo.

Geodetska uprava Republike Slovenije je sodelovala tudi na **letnem simpoziju evropske podkomisije za referenčni sestav mednarodnega združenja za geodezijo (EUREF)**, že 24. po vrsti, ki je tokrat potekal od 4. do 6. junija 2014 v Vilni (Litva). Organizatorja sta bila državna geodetska služba ministrstva za kmetijstvo Republike Litve in tamkajšnji raziskovalni inštitut za geodezijo. Vilno sta organizatorja predstavila kot eno od najpogostejše obiskanih mest severovzhodne Evrope. Letni simpoziji EUREF so izjemnega pomena za geodetsko stroko, saj so namenjeni strokovnim predstavitvam, razpravam in seznanitvi predstavnikov držav evropskega prostora z aktualnimi dejavnostmi na področju izvedbe in vzdrževanja skupnega evropskega referenčnega sistema. Tokratnega simpozija sta se udeležila mag. Jurij Režek in mag. Klemen Medved, ki sta predstavila nacionalno poročilo o slovenskih dejavnostih na področju geodetskega referenčnega sistema.

»**INSPIRE for good governance!**« pa je bil naslov letošnje konference INSPIRE, ki je v organizaciji Skupnega raziskovalnega središča (JRC) in Evropske komisije potekala v Aalborgu na Danskem od 18. do 20. junija 2014. Več kot 600 udeležencev je lahko že pred začetkom konference sodelovalo na delavnicah in seminarjih v okviru različnih projektov na temo prostorskih podatkov in storitev s temi podatki, ki se financirajo iz različnih programov Evropske unije. Na konferenci je bil poudarjen pomen dostopa do standardiziranih prostorskih podatkov za potrebe upravljanja prostora in sprejemanja odločitev na področju okolja. Med pomembnimi temami je bila tudi povezava INSPIRE s programom COPERNICUS. Dosedanje sodelovanje in povezovanje je bilo izvedeno v okviru dveh projektov HELM EGGLE, vendar je bilo poudarjena potreba po še bolj učinkovitem povezovanju obeh programov in aktivnosti. Glavna pozornost je bila namenjena dostopu do podatkov za potrebe ukrepanja ob naravnih in drugih nesrečah ter načelom »Open Data Policy«, začrtanim v programu COPERNICUS. V navedenem programu se spodbuja načelo popolnosti, odprtosti in brezplačnosti (angl. full, open and free of charge). Predstavili so tudi rezultate vmesnega ocenjevalnega poročila INSPIRE (angl. midterm evaluation report), medtem ko bo celotno poročilo na voljo v septembru 2014. Ključna področja, ki so bila preučevana v vmesnem poročilu, so dostop in kakovost prostorskih podatkov in njihova razpoložljivost, organizacija in koordinacija ter izmenjava prostorskih podatkov in storitev s temi podatki. Evropska komisija je kot vodilo v vseh razvojnih strategijah za ekonomsko rast in razvoj zapisala na znanju temelječe gospodarstvo (angl. knowledge-based economy). Poudarjen je bil pomen prosto dostopnih prostorskih podatkov, predvsem uradnih podatkov o nepremičninah, ki lahko bistveno pripomorejo k ekonomskemu razvoju in tujim

investicijam. Izhodišča bodo dosledno upoštevana pri izvedbi vseh projektov v okviru programa HO-RIZON 2020. Geodetska uprava Republike Slovenije je na konferenci predstavila referat o pripravi programa za izgradnjo zmogljivosti za implementacijo direktive INSPIRE, ki se izvaja v okviru projekta **Posodobitev prostorske podatkovne infrastrukture za zmanjšanje tveganj in posledic poplav**, delno sofinanciranega iz finančnega mehanizma EGP.

Za konec ne gre prezreti **četrte seje Odbora Združenih narodov za globalno upravljanje prostorskih informacij (UN GGIM)**, ki je potekala na sedežu Združenih narodov v New Yorku od 6. do 8. avgusta 2014. Slovenija na njej sicer ni sodelovala, cilj srečanja pa je bilo določiti kritično vlogo upravljanja prostorskih informacij ter potrebo po okrepljenem sodelovanju in skupnih dejavnostih, s čimer bi pospešili razvoj in uporabo prostorskih informacij ter orodij za podporo globalnega trajnostnega razvoja. Še vedno ostaja precej težav pri združevanju regionalnih, nacionalnih in globalnih prostorskih zmogljivosti za upravljanje prostorskih informacij, še vedno je treba vzpostaviti globalni temeljni informacijski sistem prostorskih informacij z možnostjo iskanja po temah. Sistem bi močno olajšal delo v javnih ustanovah, seveda pa bi imeli veliko vlogo pri tem tudi uporabniki prostorskih informacij. Pojavila se je tudi zamisel, da bi bilo v prostorske informacije smiselno vključiti statistične in druge informacije. Izobraževanje za področje upravljanja prostorskih informacij bi se izvajalo na podlagi študij in raziskav ter dobrih praks v državah članicah. Ustanovili bi tako imenovano bazo znanja, ki bi jo stalno posodabljali in iz katere bi črpali izkušnje in znanje drugih držav.

Z vzpostavitvijo globalnega temeljnega informacijskega sistema prostorskih informacij se pojavijo tudi politična in pravna vprašanja, povezana z zbiranjem, uporabo, shranjevanjem in razširjanjem prostorskih informacij, vključno z vprašanji, ki se nanašajo na licenciranje, delitev, cenitev, zasebnost, kakovost, odgovornost, varnost in dostopnost do informacij. Zato je nujno sprejeti in izvajati ustrezne standarde za globalni prostorski informacijski sistem. Pri tem so izredno pomembne tudi dejavnosti, povezane s trajnostnim razvojem, kjer je še posebej poudarjen pomen zanesljivosti prostorskih informacij. Nacionalne upravljavce prostorskih informacij tudi spodbujajo k sodelovanju v razpravah o trajnostnem razvoju in dejavnostih na tem področju.

---

*Tomaž Petek, namestnik generalnega direktorja Geodetske uprave RS  
Zemljemerska ulica 12, SI-1000 Ljubljana  
e-naslov: tomaz.petek@gov.si*